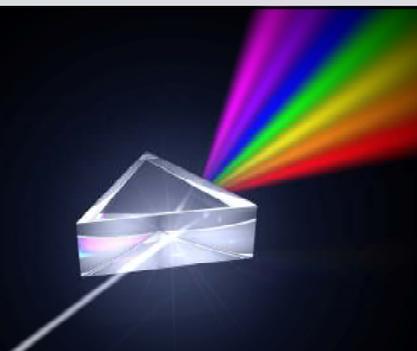


JENS WILBRANDT

info@neuroguide.dk

Tlf. 22 32 44 01

www.neuroguide.dk



KOMPLEKS AUTISME

Odense 15. juni 2019

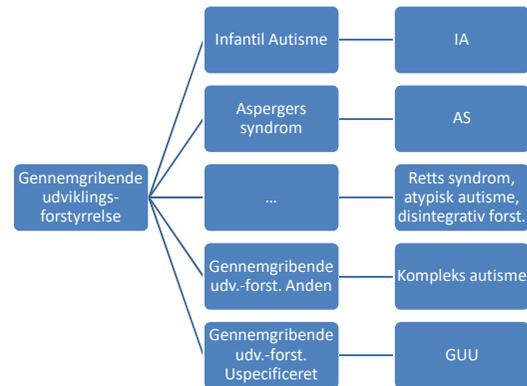
13 rigtige...?

1. "NN svinger meget i, hvad han kan og ikke kan, fx kan han tage en guidning med ok ro den ene dag, og den næste dag ødelægger den samme guidning det hele for ham"
2. "NN virker for de andre elever ofte uberegnelig. De har svært ved at forudsige vredesudbrud og forstå hvorfor det sker"
3. "NN kan i visse perioder klare væsentlig færre krav/mindre belastning end i andre perioder"
4. "NN oplever ofte at andre er efter ham, driller ham mere, at lærere oftere spørger ham end andre, at han hyppigere bliver rettesat"

5. "NN har hyppige vredesudbrud, også når han er forberedt og indgår i strukturerede sammenhænge"
6. "NN svinger ofte mellem forskellige kraftige følelser - han kan f.eks. gå fra kraftig vrede til kraftig gråd på kort tid"
7. "NN har svært ved at lære nyt, han siger per definition nej til alt nyt i første omgang"
8. "Er noget gået dårligt for ham, vil man få meget svært ved at få ham til at prøve igen"
9. "Er noget ellers gået godt for ham, kan man stadig ikke regne med, at han nogen sinde vil gøre det igen"
10. "Presser man NN det mindste, slår han bremsen i"

11. "NN reagerer til tider overempatisk og kan ofte gå kraftigt ind i konflikter, som han ikke er en del af - eksempelvis hvis nogen bliver uretfærdigt behandlet"
12. "NN husker alle dårlige oplevelser, og trækker ofte tidligere episoder, hændelser eller udsagn frem som argumentation i konkrete situationer"
13. "NN har meget svært ved at tage imod guidninger"

Det "gamle" diagnose-systems opbygning



Kompleks autisme: En rest-diagnose

- Problemer der ligger indenfor området af gennemgribende udviklingsforstyrrelser, men ikke opfylder kriterier for de øvrige diagnoser
- Opstået system i rest-diagnoser
- Den bedste begrebsliggørelse er forskningsdiagnosen MCDD: Multiple Complex Developmental Disorder

ASF Komorbiditet

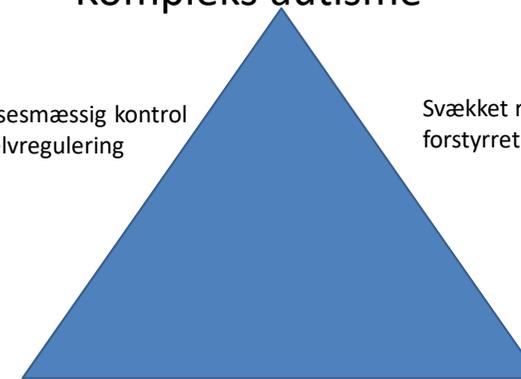
- Mental retardering ca. 45%
- Angst 42-56%
- ADHD 28-44%
- Psykotiske lidelser 12-17%
- OCD 7-24%
- Spiseforstyrrelse 4-5%
- Søvn 50-80%
- Motoriske funktionsforstyrrelser >79%

Lai & Baron-Cohen, 2013

Kompleks autisme

Følelsesmæssig kontrol og selvregulering

Svækket realitetssans/forstyrret tænkning



Autisme-relaterede problemer

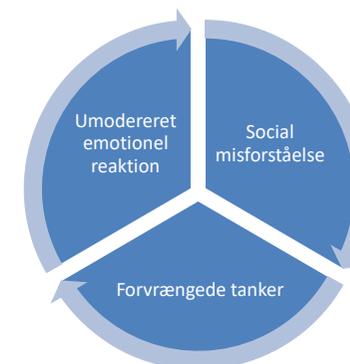
Kompleks autisme

"JEG BLIVER SÅ GAL AT JEG IKKE VED HVAD JEG SKAL GØRE AF MIG SELV"

"MIN HJERNE VIL IKKE SAMARBEJDE"

"JEG HAR SÅ SVÆRT VED AT SÆTTE MIG IND I HVORDAN DET MÅ VÆRE AT HAVE EN EMPATIFORSTYRRELSE"

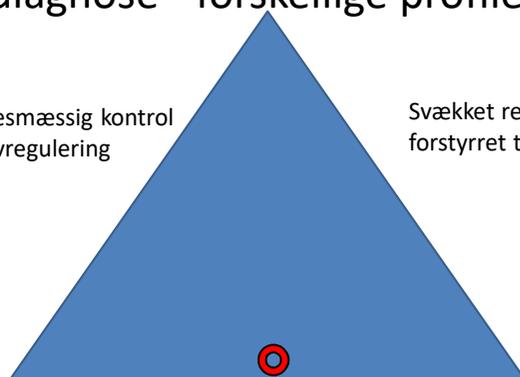
Den potentielle negative cyklus



En diagnose - forskellige profiler

Følelsesmæssig kontrol og selvregulering

Svækket realitetssans/ forstyrret tænkning



Autismerelaterede problemer

KARAKTERISTISKE AUTISME-RELATEREDE PROBLEMATIKKER - OG DERES KOMPLEKS AUTISME-FORM

Eksempel på en dialog

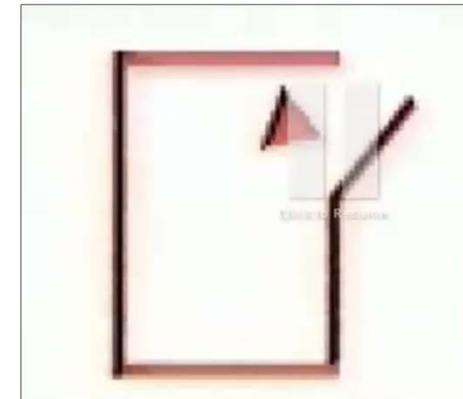
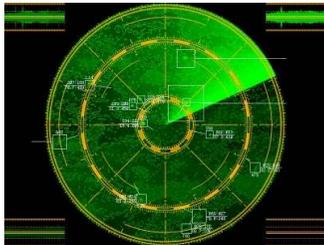
Person 1: "?"

Person 2: "!"

... fra Komplex autisme-perspektiv

- Er klar over al den information som bliver smidt væk
- Kan ofte godt logisk inducere mening ud over det konkrete-fysisk tilgængelige (ikke begrænset til konkret opfattelses- og tænkemåde)
- Meningstilskrivningen kan være meget subjektiv og farvet af eksisterende perspektiver, grundlæggende kerneantagelser mv.

Den sociale radar



Systemfokuseret vs. empatifokuseret

Empatifokuseret

- Tilbøjelighed til at opfatte andre menneskers mentale tilstande

Systemfokuseret

- Tilbøjelighed til at analysere eller skabe/konstruere systemer

... fra Komplex autisme-perspektiv

- Laver også empatifokuserede meningstilskrivninger
- Ofte er de meget overdrevne, forvrængede eller præget af emotionelt styret tænkning
- Det faktuelle kan nogle gange blive overset/bortfoklaret ud fra en emotionel tænkning (dvs. faktisk modsat en del ASF, hvor de ofte fanger det faktuelle 100 %) - "Det var ikke det der skete"

Detaljefokuseret kognitiv stil - opfattelsesmåde og tænkning

- Betegnelsen for en kognitiv forarbejdningsstil, hvor man tager udgangspunkt i detaljer frem for helheden eller den kontekst, de indgår i

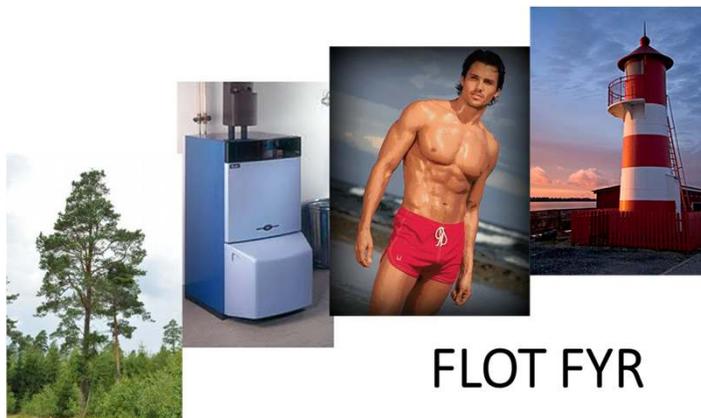
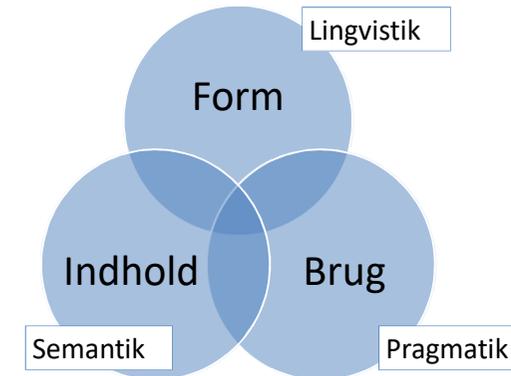


- iøfgle en uerndsøeglse på cmabrigde uinvertisy, bteyedr det ikke noegt i hivklen rkækefløge bgotravrene såtr, i et ord, det esente vgitgie er, at det frøtse og sdiste bgosatv i odret er på de rtete padlser. Rseten kan lngie vloaypk, men du vil satdig vræe i snatd til at lsæe det. Det er frodi, den mnenesekilge hejrne ikke lesær hetvr bgotsav, men odret som en hleehd. Så belv man så mgeet klogree.

... fra Komplex autisme-perspektiv

- Er også ofte detaljefokuserede, forstået på den måde at de ofte kan frasortere store mængder information, for at etablere en gestalt, eller de kan sammensætte information, som ikke umiddelbart er sammenhørende
- Dvs. problemet er ikke, at de ikke etablerer gestalter, men de etableres på mere subjektivt grundlag

Sprog og autisme



FLOT FYR

Eksempler på kommunikative "fejl" i dialoger med autister

- "Det er længe siden vi har talt sammen. Det må være fordi vi er gået forbi hinanden"
- "Hvis det går i fisk for dig, så skal du bare slå på tråden"
- "Hvis der er noget du vil vide, skal du bare spørge"

Jeg sagde ikke hun stjal mine penge

... fra Komplex autisme-perspektiv

- Kan være hypersensitive overfor de nonverbale pragmatiske aspekter ved kommunikationen
- Kan ofte have et begrebsapparat som er let forvrænget, eller hvor enkelte begreber er centrale omdrejningspunkter for hele virkelighedsopfattelsen (ex. "Det onde")

Hjernens "dirigent" eller "direktør"

- Selvkontrol
- Opmærksomhedsstyring
- Måltrettet adfærd
- At blive på sporet
- Kognitiv fleksibilitet
- Opmærksomhed på sig selv
- Korrektion af adfærd



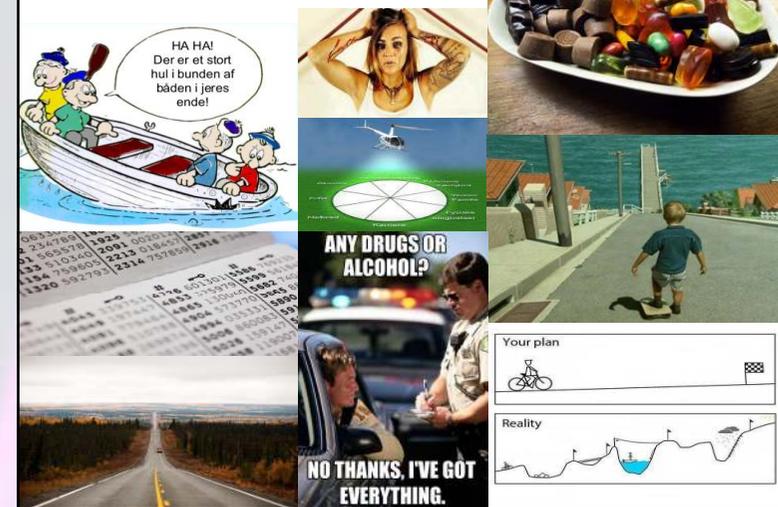
Eksekutivfunktioner

- "Mentale styringsprocesser, som sikrer den selvkontrol, der skal til for at opnå et givet, fremtidigt mål" (Pennington & Ozonoff 1996)
- "sikrer at vi kan omorganisere vores adfærd over tid og tilsidesætte umiddelbare krav til fordel for mere langsigtede mål..."
- "...sætter os i stand til at styre vores følelser og tanker med henblik på at arbejde mere effektivt og virkningsfuldt. Kort sagt er det disse færdigheder, der hjælper os med at regulere vores opførelse" (Dawson & Komplex autismer 2004)

Eksekutivfunktioner

- Impulshæmning
- Arbejdshukommelse
- Følelsesmæssig kontrol
- Vedvarende opmærksomhed
- Initiering/Igangsætning
- Planlægning og Prioritering
- Organisering
- Tids-håndtering
- Målrettet vedholdenhed
- Metakognition/-opmærksomhed
- Flexibilitet

Eksekutivfunktioner i billeder



Sociale færdigheder og EF

- Socialkommunikative kompetencer bygger på velfungerende eksekutivfunktioner
- Strategisk social adfærd
- "Sociale eksekutivfunktioner": Evnen til at jonglere med mange forskellige slags sociale informationer, og integrere og bearbejde dem så man kan reagere fleksibelt på komplekse og dynamiske sociale situationer og krav.

... fra Komplex autisme-perspektiv

- Har ofte problemer med eksekutivfunktioner - men ikke nødvendigvis på samme måde som ved adhd og autisme
- Ofte er de gode til at se fremad i tid – men kvaliteten i deres forudsigelser kan ofte være dårlig

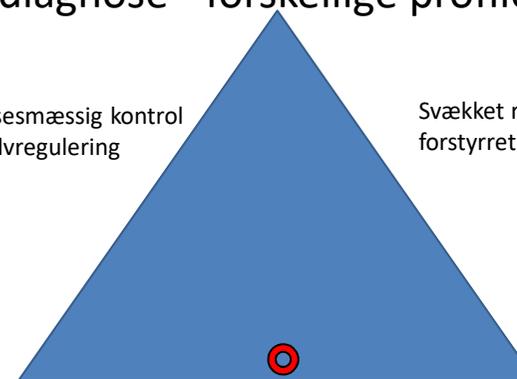
... fra Komplex autisme-perspektiv

- Typiske EF-problemer indenfor ASF er
 - Kognitiv fleksibilitet
 - Arbejdshukommelse
 - Planlægning
 - Initiating/Igangsætning
 - Tidshåndtering/fornemmelse for tid, varighed og rækkefølge
- Typiske EF-problemer ift. Komplex autisme:
 - Impulskontrol
 - Emotionel kontrol
 - Målrettet vedholdenhed/Udholdenhed/frustrationstolerance
 - Metakognition/selvmonitorering
- Ligner mere ADHD-profil end ASF-profil

En diagnose - forskellige profiler

Følelsesmæssig kontrol
og selvregulering

Svækket realitetssans/
forstyrret tænkning



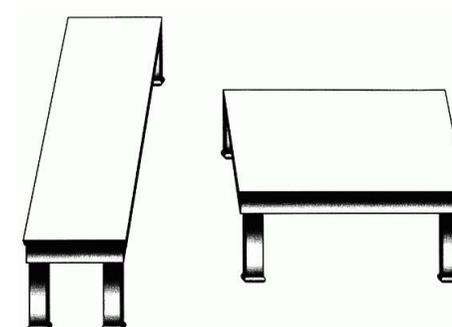
Autismerelaterede problemer

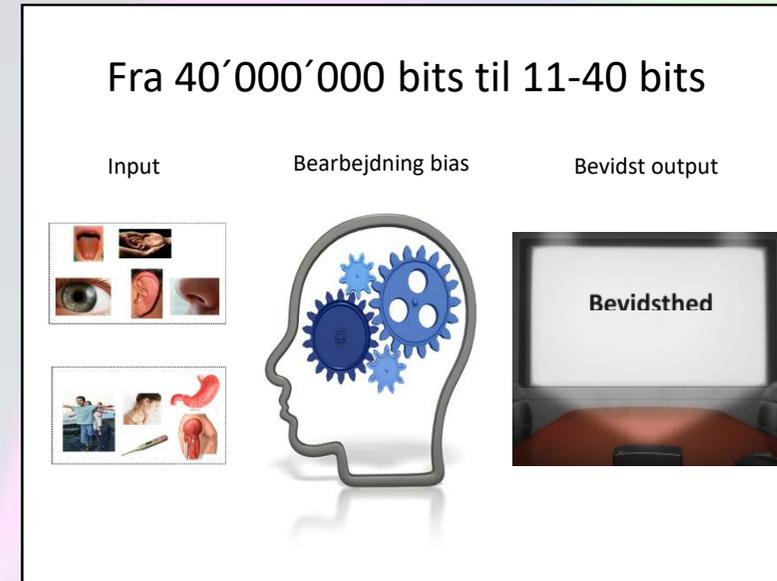
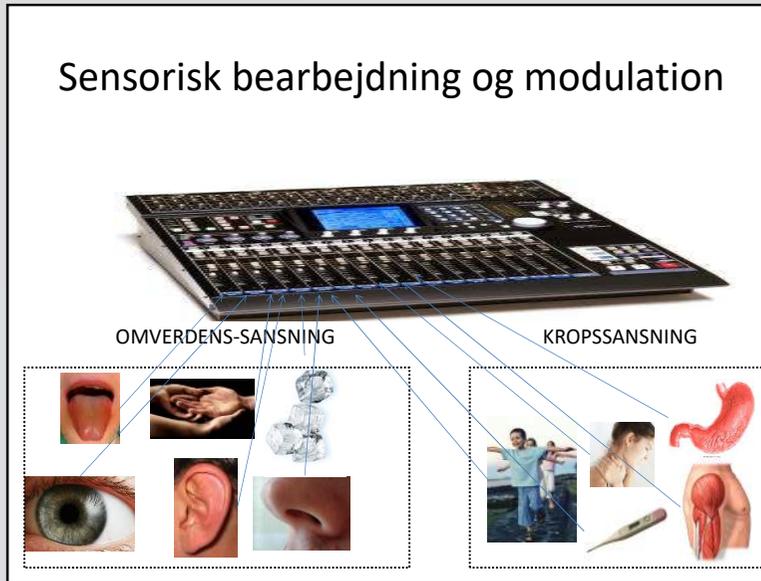
Mikropsykoser

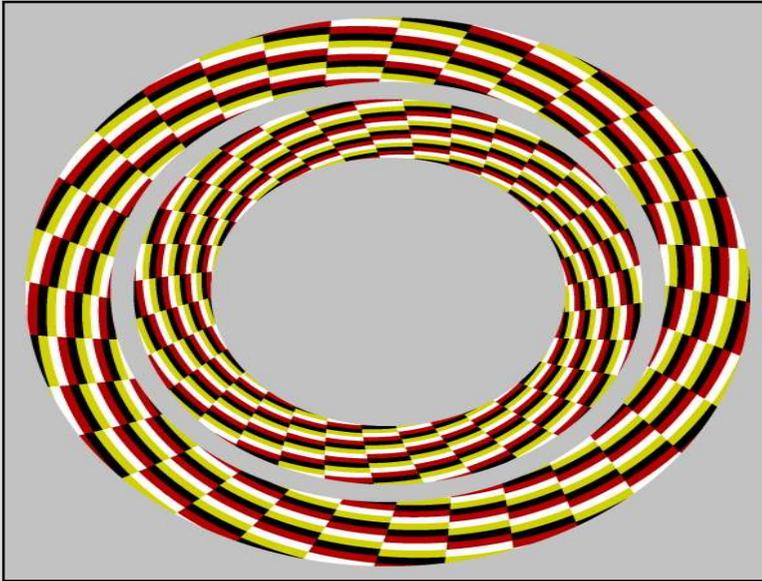
- "et lidt vagt defineret udtryk for ganske kortvarige, eventuelt blot glimtvis fænomener, hvor realitetsopfattelsen brister. Der er altså ikke tale om, at vedkommende er ved at udvikle et mere alvorligt og vedvarende realitetstab.
- Mikropsykoser kan f.eks. bestå i kortvarige oplevelser af, at man selv eller omverden opleves som uvirkelig. En mikropsykose kan også bestå i glimtvis hallucinationer på enten hørelse eller syn. Undertiden forekommer kropslige illusioner f.eks., at kroppen kan opleves asymmetrisk.
- Oplevelserne kan være ledsaget af angst.

Frit gengivet fra www.depnet.dk

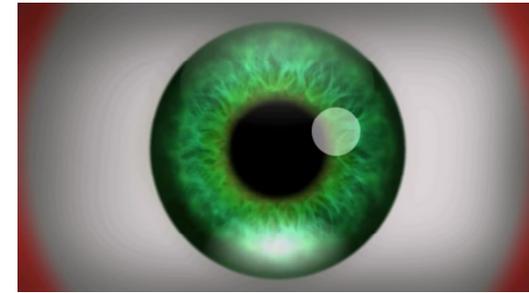
Bias







Mikropsykose – prøv det selv!



Evnen til at tænke logisk

”En sten kan ikke flyve”

Mor kan ikke flyve

Ergo er mor en sten”

- *Frit efter Erasmus Montanus*

Mønster genkendelse
Bearbejdningsdybde
Bias (mentale genveje)



... fra Komplex autisme-perspektiv

- Ligger ofte højt på mønstergenkendelse på mange parametre
- Giver potentielt urealistiske opfattelser og måder at tænke på, og kan ligge til grund for angst-relaterede problematikker eller den svækkede realitetsopfattelse

- Komplex autisme-profilen indebærer ofte omfattende indre konflikter!
- Og utilstrækkelige indre redskaber/kompetencer til at løse dem.

"Jeg har ikke tilstrækkelige kompetencer og færdigheder til at styre mig selv"

"Jeg har ikke tillid til at andres ydre styring"

- Når jeg bestemmer selv, går det i stykker for mig
- Når andre bestemmer over mig går jeg imod dem og det de bestemmer



"Jeg har ikke tilstrækkelige kompetencer og færdigheder til at styre mig selv"

"Jeg har ikke tillid til at andres ydre styring"

- Selv-accepteret ydrestyring
- Ydrestøttet selvforvaltning
- RELATIONSBASIS!!!

- Jeg afviser opgaver der passer til mit niveau
- Jeg holder mig fra ting som konfronterer mig med hvad jeg reelt kan
- Jeg bortforklarer tingene



"Når jeg laver noget, bliver det ofte ikke så godt/perfekt som jeg tror jeg kan gøre det"

"Jeg kan alting perfekt/supergodt /bedre end andre"

- Støtte accept af fejl
- At udvikle forskellige forklaringsmodeller
- Støttet selvforståelse
- At acceptere "dårlige undskyldninger"
- Opgaver uden en klar præstationsnorm



"Når jeg laver noget, bliver det ofte ikke så godt/perfekt som jeg tror jeg kan gøre det"

"Jeg kan alting perfekt/supergodt /bedre end andre"

- Jeg kører op og ned i belastningsniveau
- Jeg bliver ofte overbelastet
- Jeg tager fat på urealistiske opgaver og projekter og får ikke gjort dem færdige



"Jeg kan klare alting"

"Jeg kan ikke mærke når jeg bliver overbelastet"

- Faste pauser til at få ro på igen
- Ikke-konfronterende spejling og refleksion omkring belastningsgrad
- Støttende dialog omkring passende udfordrings- og belastningsniveau
- Vedvarende opmærksomhed på belastningsgrad og stressniveau

"Jeg kan klare alting"

"Jeg kan ikke mærke når jeg bliver overbelastet"

-
-
-

Som nogle med kompleks autisme-profil oplever en meget struktureret og ydre styret pædagogik?

"Se, jeg har lært ham at give mig mad, hver gang jeg stiller mig op!"

Traditionelle ASF-redskaber man skal
være parat til at slippe

- Skarp ydre styring
- Fast struktur for dag og aktiviteter
- Den ikke-relationsbårne indsats
- Krav-fokus (fagligt, social adfærd, kommunikation)
- Redskaber med høj konfrontationsgrad (ex. social stories)

